SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:445

av Mats Sander m.fl. (M)

Levande fiske i Skåne

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att bevara ett livskraftigt småskaligt fiske och husbehovsfiske i Skåne och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att ge Havs- och vattenmyndigheten och Länsstyrelsen i Skåne län ett förnyat uppdrag att utvärdera fiskeregleringarna längs Skånes kuster och pröva möjligheterna till mindre ingripande begränsningar som förenar bevarandemålen med fortsatt småskaligt fiske och husbehovsfiske, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att ge Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att undersöka hur erfarenheter från Finland av lokalt anpassade fiskeregleringar och tillståndsprövningar kan användas för att utveckla förutsättningarna för hållbart småskaligt fiske inom svenska marina skyddade områden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det småskaliga kustfisket och husbehovsfisket bör beaktas i Sveriges planering för livsmedelsberedskap och livsmedelsförsörjning vid kris och höjd beredskap och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om betydelsen av att bevara kunskap och skapa förutsättningar för återväxt och generationsväxling inom det småskaliga kustfisket och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det skånska fisket har traditioner som sträcker sig tillbaka till stenåldern. Längs Skånes kuster finns ett pärlband av fiskehamnar, byar och samhällen där fisket under århundraden har haft stor betydelse för människors försörjning och vardag.

Det småskaliga kustfisket har varit och bör fortsätta vara en naturlig och viktig del av Skåne. Genom fisket har olika yrken och företag vuxit fram, inte minst inom båtbyggandet. Tillsammans med andra näringar har de bidragit till utvecklingen av livskraftiga kustsamhällen. Fisket är därför en viktig del av kustbefolkningens historia och kultur. I många skånska fiskelägen har hamnen varit en naturlig samlingspunkt, och så är det fortfarande.

Husbehovsfisket är nära förknippat med de nordiska träbåtarna och den kunskap och tradition som finns kring dessa. Att ha sin båt i hamnen för att fiska innebär både närvaro och arbetsinsatser som bidrar till att hålla hamnarna levande året runt. De nordiska klinkbåtstraditionerna är upptagna på Unescos lista över mänsklighetens immateriella kulturarv. Ett levande kust- och husbehovsfiske bidrar till att kunskaper om båtar, redskap och fiske förs vidare till nya generationer.

Husbehovsfisket har också betydelse för återväxten inom yrkesfisket. För många börjar intresset med den egna båten och det egna fisket. Där utvecklas kunskaper om havet, fiskbestånden, båtarna och redskapen. Husbehovsfisket kan på så sätt vara ett första steg mot att så småningom kunna försörja sig som fiskare. Om möjligheterna till husbehovsfiske försvinner riskerar vi därför att förlora både en viktig kusttradition och en väg in i yrkesfisket för nästa generation.

På Skånes östra kust finns samma starka förankring i fisket. Simrishamn och de omkringliggande kustbyarna har en lång historia som fiskesamhällen. Det omfattande sillfisket under medeltiden bidrog till Simrishamns utveckling och till att staden fick sina stadsprivilegier. Även i dag finns en fiskenäring, men den har under lång tid mött stora utmaningar.

Ett långsiktigt hållbart fiske förutsätter livskraftiga fiskbestånd. Samtidigt behövs förutsättningar på land för att fångsten ska kunna landas, beredas och säljas. Det

småskaliga fisket har betydelse för landsbygdsutvecklingen, den lokala livsmedelsproduktionen och möjligheterna att få mer svenskfångad fisk till konsumenterna.

På den danska sidan av Öresund finns exempel på hur färsk fisk kan nå konsumenterna genom lokala försäljningskanaler. Även i Sverige behöver vi utveckla möjligheterna för det småskaliga fisket att leverera till dagligvaruhandeln, restauranger och besöksnäringen. Fler lokala beredningsverksamheter och kortare distributionsvägar kan skapa bättre ekonomiska förutsättningar för fisket och samtidigt göra svenskfångad fisk mer tillgänglig. Fisk från våra egna vatten borde i större utsträckning kunna nå konsumenterna under begrepp som ”från hav till bord” och ”dagens fångst”.

Det småskaliga fisket har dessutom betydelse för Sveriges livsmedelsberedskap. Beredskap handlar inte bara om lager. Det handlar också om att upprätthålla förmågan att producera och få fram livsmedel när de normala försörjningskedjorna störs. För fiskets del krävs människor med kunskap, båtar, redskap, fungerande hamnar och möjligheter att landa och ta hand om fångsten. Denna förmåga kan inte byggas upp först när en allvarlig kris redan är ett faktum.

Det småskaliga kustfisket och husbehovsfisket bör därför beaktas i den nationella och regionala planeringen för livsmedelsförsörjningen vid kris och höjd beredskap. Nätfisket är en del av den praktiska förmågan. Om kunskapen om nätfiske och möjligheterna att använda redskapen försvinner i fredstid kan de inte utan vidare återskapas när de behövs. Även beredskapsperspektivet behöver därför vägas in när fiskeregleringar utformas, samtidigt som hänsyn tas till fiskbestånden och skyddet av marina miljöer.

Det småskaliga fisket står inför stora utmaningar. Beståndssituationen skiljer sig mellan olika arter, bestånd och havsområden. Flera för det skånska fisket viktiga bestånd är fortsatt svaga, bland annat torsken i Östersjön och den vårlekande sillen i västra Östersjön. Den europeiska ålen befinner sig också i ett mycket allvarligt läge. För andra bestånd kan utvecklingen se annorlunda ut. Fiskeregleringarna måste därför bygga på aktuella vetenskapliga underlag och förhållandena i respektive havsområde. Under 2026 har nya fiskeregler trätt i kraft för Nordvästra Skånes havsområde. Reglerna innebär olika begränsningar i olika delar av området och påverkar både yrkesfiske och fritidsfiske. Det finns därför anledning att följa upp vilka effekter regleringarna får, såväl för bevarandemålen som för det småskaliga fisket och husbehovsfisket.

Skyddet av marina miljöer och hotade bestånd ska vara starkt. Samtidigt bör utgångspunkten vara att småskaligt fiske och husbehovsfiske ska kunna bedrivas där det är förenligt med livskraftiga fiskbestånd och skyddet av marina miljöer. Totalförbud bör vara en sista åtgärd när mindre ingripande regleringar inte är tillräckliga för att uppnå bevarandemålen. Där skyddet kan säkerställas genom exempelvis begränsningar av redskap, fisketider eller fångstmängder bör sådana lösningar väljas framför generella fiskeförbud.

Fiskeregleringarna längs Skånes kuster behöver därför ses över. Förutsättningarna skiljer sig mellan Öresund, Kattegatt och Östersjön, både när det gäller fiskbestånd och vilka regleringar som gäller. Regeringen bör överväga att ge Havs- och vattenmyndigheten och Länsstyrelsen i Skåne län ett förnyat uppdrag att utvärdera regleringarnas konsekvenser och pröva om begränsningarna kan anpassas utan att bevarandemålen äventyras. Där förändringar kräver beslut på EU-nivå bör myndigheterna redovisa möjligheterna att initiera en sådan prövning. Arbetet bör ske i samråd med berörda lokala aktörer.

Erfarenheter från andra länder bör också tas till vara. I Finland finns exempel på att fiske kan tillåtas inom skyddade områden efter prövning och med särskilda villkor. Det innebär inte att fiske generellt är tillåtet i sådana områden, men erfarenheterna kan vara värdefulla för Sverige. Regeringen bör därför överväga att ge Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att undersöka hur lokalt anpassade begränsningar och tillståndslösningar kan användas för att möjliggöra hållbart småskaligt fiske inom svenska marina skyddade områden där bevarandemålen kan säkerställas.

Det går att skapa förutsättningar för småskaligt fiske och husbehovsfiske samtidigt som nödvändiga åtgärder vidtas för livskraftiga fiskbestånd och skyddsvärda marina miljöer. Målet bör vara att förena ett långsiktigt hållbart nyttjande av havets resurser med levande kustsamhällen, svensk livsmedelsproduktion och en stärkt beredskap. Ett livskraftigt småskaligt fiske ger också bättre förutsättningar för att kunskaper och traditioner förs vidare och för att nya generationer ska kunna komma in i yrket. Det vi bevarar i dag är därför också en förutsättning för att det ska finnas människor som kan och vill fiska längs Skånes kuster i framtiden.

Denna motion stöds av samtliga skånska moderata riksdagsledamöter.

Mats Sander (M)

Lars Johnsson (M)

Peter Ollén (M)

Alexander Svensson (M)

Amanda Thonander (M)

Daniel Lyckestam (M)

Tony Rahm (M)

Boriana Åberg (M)

Edmir Mehmeti (M)